

УДК / UDC: 342.951

DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2026.1\(56\).357436](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2026.1(56).357436)**Максим Васильович Гребенюк**

Дослідницька служба Верховної Ради України

Київ, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1249-5576>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СВІТОВОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ЗА УЧАСТЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ: ДЕЯКІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

***Анотація.** Визначено завдання продовольчої безпеки як важливої складової національної безпеки в умовах російської військової агресії. Розкрито мету та завдання вітчизняного аграрного експорту в структурі світової продовольчої безпеки. Узагальнено основні аспекти та структуру аграрного експорту, підкреслено його провідну роль у питаннях забезпечення світової продовольчої безпеки. Окреслено загрозливі тенденції та виклики, які стоять перед аграрним сектором України в умовах правового режиму воєнного стану та сучасного геополітичного становища. Визначено зміст та особливості аграрного експорту в контексті стратегічних пріоритетів державної аграрної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки. Деталізовано міжнародно-правові засади діяльності України як гаранта забезпечення світової продовольчої безпеки. Узагальнено напрямки розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості, визначено перспективні шляхи удосконалення такої діяльності в умовах сучасної світової геополітичної ситуації. Розкрито основи та шляхи посилення світової продовольчої гуманітарної допомоги за участю України. Акцентовано роль та місце України в контексті розбудови інституційних засад реалізації права членства у Раді Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН. Уточнено фактори, чинники та передумови, які негативно впливають на експортну торгівлю продовольством і одночасно створюють ризики для подальшого розвитку українського аграрного експорту. Узагальнено шляхи удосконалення експортної стратегії України з метою посилення спроможностей вітчизняного аграрного сектору, його динамічного розвитку в умовах війни. Визначено подальші шляхи міжнародно-правового забезпечення світової продовольчої безпеки за участю України в умовах правового режиму воєнного стану.*

***Ключові слова:** продовольча безпека, національна безпека, сільське господарство, аграрні товаровиробники, аграрний експорт, державна аграрна політика, правовий режим воєнного стану, російська військова агресія, світова продовольча система, гуманітарна продовольча допомога, міжнародно-правове забезпечення світової продовольчої безпеки, державна підтримка, критична інфраструктура.*

Maxim V. Hrebeniuk

Research Service of the Verkhovna Rada of Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1249-5576>

ENSURING GLOBAL FOOD SECURITY UNDER THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW: CERTAIN ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS

***Summary.** The task of food security as an important component of national security in the conditions of russian military aggression is defined. The purpose and tasks of domestic agricultural*

exports in the structure of world food security are revealed. Threatening trends and challenges facing Ukraine's agricultural sector under the legal regime of martial law and the current geopolitical situation are outlined. The content and characteristics of agricultural exports are defined in the context of the strategic priorities of the state agricultural policy in the field of food security. The international legal basis for Ukraine's activities as a guarantor of global food security is detailed. The directions of development of exports of agricultural, food, and processing industry products are summarized, and promising ways to improve such activities in the context of the current global geopolitical situation are identified. The foundations and directions to strengthen global food humanitarian aid with the participation of Ukraine are revealed. The role and place of Ukraine in the context of developing the institutional foundations for exercising its membership rights in the Food and Agriculture Organization of the United Nations is emphasized. The factors, influences, and preconditions that negatively affect food export trade and at the same time pose risks to the further development of Ukrainian agricultural exports are clarified. The directions of improvement of Ukraine's export strategy to strengthen the capabilities of the domestic agricultural sector and its dynamic development in the context of war are summarized. Further directions of ensuring global food security through international law with Ukraine's participation under the legal regime of martial law have been identified.

Keywords: *food security, national security, agriculture, agricultural exports, state agricultural policy, legal regime of martial law, russian military aggression, global food system, humanitarian food aid, international legal framework for global food security, state support, critical infrastructure.*

Постановка проблеми. Україна – сучасна європейська держава, сталий розвиток якої безпосередньо залежить від поточного стану світового господарства, зовнішньої торгівлі, результативності співпраці із міжнародними фінансовими інституціями та донорами з урахуванням ситуації на регіональних та глобальних ринках продовольства. Україна залишається одним із глобальних центрів продовольчої безпеки, світовий лідер з постачання продуктів харчування з високою доданою вартістю та технологічно інтенсивних сервісів для агропромислового сектору [1]. В сучасних умовах вітчизняний агропромисловий комплекс (далі – АПК) характеризується присутністю у якості виробничих потужностей переважно великих аграрних холдингів за рахунок наявних коштів й стимулів для підвищення ефективності через світовий попит на експортну аграрну продукцію. Своєю чергою, фермери та інші вітчизняні аграрні товаровиробники мають сприятливі можливості на паритетних та конкурентних засадах здійснювати постачання власної аграрної продукції на експорт як до європейських держав, так і країн, які розвиваються в таких регіонах світу, як Південно-Східна Азія, Африканський континент тощо.

Продовольча безпека є важливою складовою національної безпеки держави. Попри правовий режим воєнного стану, який триває четвертий рік поспіль, Україна залишається надійним партнером у питаннях забезпечення світової продовольчої безпеки, допомагає стримувати зростання світових цін на продовольство. Повномасштабне російське вторгнення в Україну стало глобальним викликом та потужним випробуванням для продовольчої безпеки не тільки нашої держави, але й для всього цивілізованого світу. У зв'язку із військовими діями Україна пережила блокаду морських шляхів у Чорному морі, ускладнилося проведення посівних кампаній та польових робіт, особливо на територіях деокупованих регіонів, а масштабне мінування українських сільськогосподарських земель призвело до масштабування чисельних збитків. Адже структура продовольчої безпеки все ще залишається крихкою – Росія посилює атаки на критичну інфраструктуру, зернові сховища, елеватори, об'єкти енергетичної системи. Наслідки повномасштабного російського військового вторгнення

в Україну призвели до того, що понад 70 мільйонів людей у всьому світі опинилися на межі голоду. Російська військова агресія в Україні негативно вплинула на міжнародні продовольчі ринки, логістику та механізми забезпечення світової продовольчої безпеки. Держава-агресор максимально намагається використовувати продовольство як зброю, що є неприпустимим та суперечить елементарним міжнародно-правовим нормам. Попри доволі складне сучасне геополітичне становище, вітчизняна аграрна галузь демонструє стійкість, адаптуючись до викликів та загроз, забезпечуючи регулярні експортні поставки вітчизняної аграрної продукції за кордон. Росія навмисно руйнує українську економіку, в тому числі інфраструктуру аграрного сектора, що провокує ризики збільшення вартості транспортування українського зерна, порівняно з ціновою політикою на російське збіжжя. Росіяни навмисно спровокували посилення суперництва і підвищення цінової конкуренції, намагаючись витіснити Україну із переліку світових донорів-постачальників продовольства на світовому ринку. Зухвала російська військова агресія продовжує провокувати політичну нестабільність, призводить до проблем економічного характеру не тільки для вітчизняної портової інфраструктури України і усього Чорноморського регіону, але й для держав Африканського континенту, які є особливо вразливими до дестабілізації та продовольчих криз. На цьому фоні Україна все ще має власний потенціал для динамічного розширення можливостей вітчизняного аграрного експорту з метою опанування світових ринків продовольства, на яких спостерігається стабільно високий попит на окремі товарні позиції, зокрема на злакові культури, у першу чергу, пшеницю, соняшник, сою й кукурудзу. Важливим пріоритетом в окресленому контексті залишається розширення участі України у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки, зокрема шляхом зміцнення своїх лідерських позицій на світових ринках продовольства, збільшення експорту вітчизняної аграрної продукції [2].

Світова продовольча безпека була і залишається ключовим елементом підтримання глобальної стабільності, а Україна, як один із провідних експортерів аграрної продукції, відіграє важливу роль у забезпеченні продовольчих потреб багатьох країн світу. За таких умов глобальна продовольча безпека безпосередньо залежить від потенціалу українського аграрного експорту, безперервного аграрного товарного виробництва, оперативності постачання продуктів харчування на зовнішні аграрні ринки. **На цьому фоні Україна продовжує утримувати лідерські позиції та статус потужного гравця на світовому ринку продовольства. Саме вітчизняний АПК** залишається одним із ключових локомотивів української економіки. Тільки за перше півріччя 2025 року вітчизняні підприємства АПК суттєво наростили експортні поставки зернових, олійних культур, продуктів їхньої переробки. При цьому, попри війну, загальний обсяг експорту в грошовому еквіваленті досяг \$11,2 млрд., що переконливо засвідчує потужність, стабільність та конкурентоспроможність українського агросектору на світових ринках продовольства [3]. За таких умов, високі показники експорту вітчизняного продовольства мають суттєве значення для наповнення державного бюджету, підтримки валютної стабільності та забезпечення робочих місць у провідних галузях сільського господарства. Беззаперечно українська аграрна продукція користується попитом у багатьох державах світу, особливо державах Африканського континенту, що дозволяє на постійній основі розширювати географію поставок, посилювати позиції України на міжнародному продовольчому ринку. Україна залишатися надійним постачальником продовольства на зовнішні аграрні ринки з метою гарантування світової продовольчої безпеки, вживає дієвих заходів, спрямованих на посилення експортної складової національного АПК в умовах правового режиму воєнного стану. За таких умов

актуальним і своєчасним залишається узагальнення подальших стратегічних напрямків й пріоритетів у сфері посилення вітчизняного експортного аграрного потенціалу, удосконалення засад міжнародно-правового співробітництва щодо забезпечення світової продовольчої безпеки за участю України, гарантування глобальної продовольчої безпеки в умовах правового режиму воєнного стану.

Результати аналізу наукових публікацій. Проблемні питання у сфері нормативного забезпечення продовольчої безпеки в умовах війни досліджували у своїх наукових працях: С. Баранов [4], О. Кузмичов [5], О. Пашенко [6], Ю. Пустовіт [7], Т. Курман [8], Л. Купчення [9], А-М. Ольховська та Є. Білоусов [10], Т. Харитонova і Х. Григор'єва [11]. Механізми забезпечення продовольчої безпеки в умовах правового режиму воєнного стану перебували у фокусі уваги І. Башинського, В. Ключевського та І. Лопушинського [12], М. Бегана [13], Д. Коломійцевої [14] та інших. Проте вказані фахівці предметно не розглядали організаційно-правові засади забезпечення світової продовольчої безпеки за рахунок посилення експортного потенціалу України як важливої складової державної аграрної політики в умовах правового режиму воєнного стану з метою опанування світових продовольчих ринків, підтвердження глобального лідерства нашої держави як світової житниці на міжнародному рівні.

Метою статті є визначення ролі, місця та значення пріоритетних засад міжнародно-правової діяльності України як гаранта забезпечення світової продовольчої безпеки в умовах правового режиму воєнного стану, висвітлення загрозливих тенденцій, викликів та одночасно здобутків України у сфері аграрної експортної діяльності, окреслення подальших перспективних кроків, які мають сприяти розв'язанню світової продовольчої проблеми за участю України, узагальнення організаційно-правових механізмів, спрямованих на подальше стратегічне посилення імпортного потенціалу вітчизняного аграрного товарного виробництва.

Виклад основного матеріалу. Україна продовжує тримати лідерство на світових продовольчих ринках та традиційно входить до ключових експортерів зернових культур. Попри повномасштабну війну та блокаду портів, український агросектор залишається стратегічним учасником глобального продовольчого ринку. Україна була і залишається одним із потужних світових експортерів пшениці, ячменю, кукурудзи, соняшникової олії. Незважаючи на катастрофічні наслідки повномасштабного російського вторгнення, Україна залишається відданою збереженню своєї ключової ролі гаранта світової продовольчої безпеки попри велику кількість знищених об'єктів транспортної і складської інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів.

В сучасних умовах динаміка аграрного виробництва, експорту та імпорту різних видів продовольства вимагає підвищення рівня обізнаності українських товаровиробників щодо перспективного асортименту та ринків збуту вітчизняної сільськогосподарської та харчової продукції. Вагомим значення набувають розроблені та запроваджені заходи із забезпечення механізмів просування української аграрної продукції на світовий ринок, які деталізовані у положеннях Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року №588 [15] і до яких відносяться: 1). просування продукції сільського господарства та переробної промисловості на зовнішньому ринку, формування іміджу України як надійного постачальника продовольства; 2). забезпечення інформаційної підтримки аграрних товаровиробників шляхом надання доступу до оперативної інформації про наявний попит на зовнішньому ринку, умови та процедури доступу до нього, щодо особливостей митних процедур, стандартів та технічних регламентів; 3).

підвищення рівня обізнаності товаровиробників щодо сучасних ринкових тенденцій, технологій виробництва, зберігання, переробки, транспортування продовольства, невластивих для вітчизняного ринку, але популярних та дефіцитних на ринку інших держав тощо.

Таким чином, до переліку стратегічних напрямів розвитку експорту аграрної продукції відносяться: зростання обсягів виробництва та збільшення постачань такої продукції на зовнішні ринки; розширення номенклатури та зміна структури експорту в напрямку збільшення частки продукції з високою доданою вартістю; географічна диверсифікація напрямків аграрного експорту (відкриття нових ринків) і розширення експортних можливостей для малих та середніх підприємств. На виконання задекларованих стратегічних засад розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловостей, Україна, попри війну, продовжує забезпечувати світову продовольчу безпеку і здійснює постачання власної аграрної продукції для забезпечення продовольчих потреб понад 400 млн. людей, зокрема і в Африці. Конструктивна співпраця між Україною та основними імпортерами українського зерна, бобових та злакових сільськогосподарських культур передбачає налагодження партнерських відносин на державному рівні, укладання та виконання меморандумів про взаєморозуміння між профільними міністерствами у цій сфері за участю України та африканських держав, що передбачає створення й розвиток спільних логістичних проєктів, налагодження двосторонньої торгівлі сільськогосподарською продукцією.

Стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1163 [16] визначає пріоритети державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки, динамічного розвитку потенціалу вітчизняного сільського господарства, включаючи його експортну складову. У її положеннях задекларовано, що важливим завданням держави є забезпечення продовольчої безпеки, сприяння сталому розвитку сільського господарства, забезпечення стійкості до ринкової нестабільності та доступності харчових продуктів для усіх соціальних груп населення. Україна виступає гарантом світової продовольчої безпеки, що передбачає, у першу чергу, розробки дієвих механізмів з метою підвищення рівня просування українського продовольства на зовнішній ринок. Ефективне використання вітчизняного аграрного експортного потенціалу для потреб гарантування продовольчої безпеки на світовому ринку продовольства залишається пріоритетним стратегічним завданням державної політики, що включає: диверсифікацію логістичної інфраструктури, розширення альтернативних маршрутів експорту аграрної продукції, відновлення повноцінної роботи та розвиток портової галузі (збільшення вантажообігу в морських портах, підвищення ефективності використання наявних потужностей та збалансований розвиток нових морських портів із достатньою пропускнуною спроможністю наземної інфраструктури, покращення сервісу в морських портах, забезпечення оптимальної логістики та мінімізації вартості послуг) тощо.

Одночасно, попри війну, Україна продовжує надавати гуманітарну продовольчу допомогу країнам Африки, які страждають від голоду. На підставі Указу Президента України “Про надання гуманітарної допомоги Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія та Федеративній Республіці Сомалі” від 21 вересня 2022 року № 660 [17] та Указу Президента України “Про надання гуманітарної допомоги державам Африки та Азії” від 14 листопада 2022 року № 771 [18] Україною було організовано постачання продовольства у якості гуманітарної допомоги до держав Африки з метою подолання

голоду. Таким чином, ефективним шляхом вирішення проблем із нестачею продовольства залишається партнерство між Україною та країнами Африки у сферах розвитку сільського господарства та торгівлі продовольством.

Також завдяки гуманітарній ініціативі Президента України “Grain from Ukraine” [19], яка демонструє як Україна, попри війну, продовжує підтримувати держави, які стикаються із продовольчою кризою, залишаючись при цьому надійним гарантом світової продовольчої безпеки. Програма “Grain from Ukraine” приділяє особливу увагу підтримці шляхом постачання продовольства до країн, які потерпають від голоду. За фабулою цієї програми, Україна спрямовує частину свого експортного зерна на закупівлю для бідних країн Африки, де існує проблема голоду. Офіційно ця програма була запущена 26 листопада 2022 року і передбачає підтримку як африканських країн, так і власної економіки в умовах надскладної ситуації. Метою цієї програми визначено постачання українського зерна до країн Африки та Азії, які стикаються з недоїданням й тотальним голодом, здійснення закупівель сільськогосподарської продукції безпосередньо в українських виробників та її подальша передача країнам, що знаходяться на межі голоду. Програма передбачає організацію допомоги з метою подолання гуманітарних та економічних наслідків світової продовольчої кризи, спричиненої російською збройною агресією проти України. Змістовно ця програма спрямована на придбання частини зібраної пшениці, яка йшла на експорт для закупівлі африканськими країнами, які страждають від голоду [20, с.39].

З початку дії зазначеної ініціативи, тобто з листопада 2022 року, Україна за участю Всесвітньої продовольчої програми (ВПП) направила понад 170 000 тонн пшениці до країн з найскладнішою продовольчою ситуацією, зокрема Ефіопії, Сомалі, Ємену, Нігерії, Судану та Кенії. Згодом до цієї ініціативи приєдналися Мозамбик, Малаві, Мадагаскар, Джибуті, Ліберія, Мавританія, Ліван і Танзанія. В рамках цієї програми влітку 2024 року Україна передала Палестині тисячу тонн пшеничного борошна [21], а на початку 2025 року було організовано постачання понад 1,9 млн. тонн аграрної продукції до держав Африканського континенту [22].

Новостворене у липні 2025 року Міністерство економіки, довіклля та сільського господарства з метою посилення ролі України як гаранта світової продовольчої безпеки, підтвердження позитивного іміджу нашої держави як відповідального експортера продовольства для держав Африки та Азії, на виконання п.170 Плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2025 року №131, має здійснити закупівлю 125 тисяч тонн пшениці для надання гуманітарної допомоги країнам Африки та Азії [23]. За наслідками реалізації програми “Grain from Ukraine” міжнародні партнери можуть брати участь у викупі частини експортного зерна, яке Україна постачатиме до бідних африканських країн. Успіх цієї програми засвідчений тим, що вдалося врятувати як мінімум понад 20 млн. людей від голоду у державах Африканського континенту. Також Україна анонсувала ініціативу відкриття нових зернових хабів у країнах Африки, які у майбутньому мають стати надійними джерелами збереження та розподілу українського зерна [24]. Так, зокрема Україна та Єгипет працюють над побудовою паритетного діалогу, сприяють розвитку співпраці у сільському господарстві, зокрема розглядається можливість створення українського центру постачання продуктів на території цієї країни, налагоджена плідна співпраця між Україною та Ганою, Сенегалом, Нігерією. Зокрема у 2024 році українські експортери отримали доступ до 16 нових товарних ринків у 9 країнах світу. Наразі Україна веде перемовини з 60 державами задля розширення географії експорту вітчизняної аграрної продукції, працює над створенням нових можливостей для

українських аграрних товарних виробників на зовнішніх ринках. Таким чином, продовжується системна робота з міжнародними партнерами з метою розширення ринків збуту, окрім зерна, кукурудзи та злакових сільськогосподарських культур і додатково по різних товарних позиціях, серед яких – продукція птахівництва, жива велика та дрібна рогата худоба, яловичина та свинина, молоко та молочні продукти, мед, цибуля, риба та рибопродукти тощо [25]. Наприкінці 2025 року відбувся запуск першого пілотного українського виробничого кластеру в Танзанії, який охоплює процес вирощування та переробки сільськогосподарських культур за концепцією “З лану до столу”.

20 листопада 2025 року Україна та Гана підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо створення хабу переробки української агропродукції у рамках реалізації стратегічного курсу зовнішньої політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки Африканського континенту. Передбачається розвиток співпраці в аграрній сфері з метою посилення глобальної продовольчої стабільності в регіоні. У рамках домовленостей планується створення Центру переробки та розподілу харчових продуктів у Гані, який перероблятиме та розподілятиме українську пшеницю та інші види аграрної продукції. Таким чином, Україна бере на себе зобов'язання забезпечити технологічну експертизу, обладнання та технічну підтримку, а Гана — надати земельні ділянки, необхідні дозволи, доступ до власної аграрної інфраструктури. Очікується, що практична реалізація домовленостей забезпечить збільшення експорту української агропродукції до країн Африки, сприятиме залученню іноземних інвестицій у переробку, логістику та аграрні технології [26].

Таким чином, споживачами українського зерна за цією гуманітарною програмою стали африканські держави, які страждають від дефіциту продовольства. У рамках цих зусиль, Україна також створила Міжнародну координаційну групу з питань запобігання голоду, до складу якої входять представники урядів, корпорацій та благодійників, які можуть безпосередньо впливати на продовольчі потреби мільйонів людей у всьому світі. Всесвітня продовольча програма ООН разом з Україною та країнами-донорами визначає перелік країн-одержувачів українського зерна, які потребують отримання продовольчої гуманітарної допомоги. **Світова продовольча безпека та її забезпечення є одним з основоположних пунктів Формули миру, ініційованої Президентом України [27], оскільки збереження потужностей виробництва сільськогосподарської продукції та безперервності її експорту – це важлива запорука задля запобігання голоду в світі, адже українське продовольство забезпечує харчові потреби понад 400 млн. людей навколо світу. З іншого боку, в Україні відсутні достатні обсяги пшениці, кукурудзи та олії, які були би спроможні задовольнити споживчі потреби усієї Африки, населення якої складає 1,5 млрд осіб. За таких умов навіть по окремих продовольчих групах Україна не здатна на 100% задовільнити споживчі потреби навіть окремо взятих держав Африки.**

В контексті сучасних реалій, наша держава розробила та впроваджує Африканську стратегію України, розраховану на період 2024-2026 роки з метою посилення підтримки України у боротьбі проти російській військової агресії та сприяння розвитку стратегічних довгострокових, взаємовигідних і дружніх відносин з країнами Африканського континенту. Стратегія визначає заходи, спрямовані на поглиблення і розширення комунікації України з африканськими країнами, побудови політичного діалогу, включаючи комунікаційну підтримку різноманітних ініціатив щодо посилення продовольчої безпеки, збільшення обсягів торгівлі, тощо [28].

Знаковою подією сучасності стало переобрання 04 липня 2025 року України до Ради Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (далі – ФАО) під час проведення 44-ї сесії конференції цієї міжнародної організації [29], що у свою чергу, відкриває перспективні можливості для активізації консолідованої співпраці, формування міжнародної гуманітарної продовольчої політики, сприяє участі України у забезпеченні світової продовольчої безпеки. Такий важливий крок одночасно відкриває нові перспективні можливості для активної участі України у формуванні міжнародного порядку денного, спрямованого на забезпечення сталого світового аграрного товарного розвитку, адаптації до змін клімату, масштабування питань боротьби з голодом, а також подолання глобальних викликів, зумовлених повномасштабною російською військовою агресією проти України. Конструктивна співпраця за участю України на міжнародній арені засвідчує партнерські відносини, є проявом інтернаціональної солідарності, впровадження інноваційних технологічних рішень для подолання сучасних викликів та загроз у сфері сільського господарства, продовольства та трансформації міжнародних продовольчих систем.

Слушно зазначає Н. Волченко, що інституції, на кшталт ФАО чи Всесвітньої продовольчої програми ООН сприяють розробці політик, забезпеченню вирішення гуманітарних проблем та координації міждержавних ініціатив [30, С.297]. В умовах війни український аграрний сектор залишається фундаментальною основою економіки, а вітчизняні аграрні виробники продовжують демонструвати конкурентоспроможність на світовому продовольчому ринку. Основними торговельними партнерами України у 2024 році стали: Туреччина (270,8 млн дол. США), Італія (171,1 млн дол. США), Іспанія (170,4 млн дол. США), Єгипет (162,4 млн дол. США) та Нідерланди (121,6 млн дол. США), при цьому Європейський Союз залишається найбільшим торговельним партнером України [31]. В сучасних умовах збільшення обсягів експорту продовольства досягаються завдяки: 1). розширенню аграрного товарного виробництва; 2). нарощуванню експорту шляхом залучення інвестицій в сучасні технології виробництва аграрної продукції, модернізації вітчизняного АПК; 3). участі у проектах, спрямованих на подолання викликів глобальній продовольчій безпеці; 4). запровадження та використання аграрними товаровиробниками й фермерами програм державної підтримки експорту (субсидій, пільгових кредитів, страхування).

За таких умов важливим напрямком державної аграрної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки залишається посилення експортної складової аграрного товарного виробництва, опанування нових міжнародних продовольчих ринків. Адже в сучасних умовах, окрім російського військового вторгнення, до основних проблем державної підтримки аграрного експорту відносяться: відсутність цілісної системи фінансування вітчизняного аграрного експорту; повільність процесів представлення торговельно-економічних інтересів України за кордоном за допомогою дипломатії, особливо в державах Африки, Карибського басейну, Латинської Америки, оскільки саме від ефективного функціонування системи державної підтримки аграріїв залежить конкурентоздатність національних експортерів.

Вітчизняні аграрні товаровиробники для успішної експортної діяльності потребують виконання домовленостей між Україною та іншими державами світу щодо запровадження заходів у сфері лібералізації торгівлі, у тому числі, шляхом усунення окремих тарифних і нетарифних бар'єрів. Для успішного виходу українських товарів на нові зовнішні ринки існує необхідність гармонізації вимог у відповідності до показників якості та безпечності продукції з країнами-імпортерами, зокрема державами ЄС, взаємне визнання українських сертифікатів відповідності продукції між Україною та ЄС тощо.

Також з метою просування української аграрної продукції на експортні ринки продовольства передбачається усунення розбіжностей між національними та міжнародними стандартами і процедурами сертифікації для полегшення доступу до міжнародних ринків; удосконалення відповідної нормативно-правової бази з метою сприяння державою забезпеченню експортної діяльності вітчизняних аграрних товаровиробників й фермерів, інших суб'єктів агробізнесу.

За оцінками експертів у першому півріччі 2025 року вітчизняна аграрна продукція зайняла 57% у структурі експорту, а основними ринками збуту вітчизняної аграрної продукції залишаються три регіони світу — Європейський Союз, Азія і Африка [32]. Негативними факторами, які впливають на передбачуваність експортної торгівлі і створюють певні ризики для подальшого розвитку українського аграрного експорту, відносяться: 1) зміна торговельної політики держав, які входять до найбільших імпортерів українського зерна; 2) поступове припинення торговельними партнерами України дії режиму повної лібералізації доступу до ринків, що надавався товарам українського походження у якості пільги після початку повномасштабної російської агресії України, що може згодом призвести до зменшення обсягів постачання української аграрної продукції на зовнішні ринки за відсутності відповідних подальших домовленостей.

Також проблема експорту України полягає у тому, що його структура залишається переважно сировинною: 48% аграрної продукції, яка є об'єктом експорту (зернові культури та олія) залишається непереробленою. Своєю чергою, ризики, пов'язані із війною, продовжують негативно тиснути на конкурентоздатність українських аграрних товаровиробників, зокрема фермерів, провокують підвищення цін на експортну аграрну продукцію. Одночасно для вирішення проблем, пов'язаних із експортом аграрної продукції, необхідним є впровадження заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності вітчизняного аграрного сектору, що передбачає: забезпечення доступу аграріїв до фінансових ресурсів через розвиток системи сприятливого аграрного кредитування, розробка та впровадження державних програм підтримки, залучення прямих іноземних інвестицій [33].

Російська Федерація продовжує незаконно вивозити зерно з тимчасово окупованих територій України, а загалом з початку повномасштабного вторгнення Росія привласнила вже близько 15 млн тонн українського зерна. **Понад 70 країн світу закупають крадене українське зерно під російським прапором, зокрема це переважно країни Африканського континенту - Малі, Марокко, Нігерія, Алжир, Лівія. Також основними імпортерами вкраденого росіянами українського зерна є Сирія, Саудівська Аравія, Іран, Ізраїль, Туреччина. Так, починаючи з 2022 року держава-агресор спрямувала понад 4 млн. тонн зерна та іншої сільськогосподарської продукції з окупованих територій України на міжнародні продовольчі ринки з прибутковістю у розмірі понад \$800 млн. Так у тимчасово окупованому Мелітополі росіяни створили підприємство “Державний зерновий оператор”, яке захопило більшість як сільськогосподарської техніки так і земель на непідконтрольних Україні територіях Запорізької області. На початку 2023 року це підприємство підпало під санкції США, згодом санкції на нього наклала й Великобританія. Проте станом на 2025 рік, ця структура успішно обходить санкції, використовуючи для торгівлі на міжнародних ринках російські компанії-прокладки на кшталт “Агрогруп”, “Самсон”, “Глобал Трейд” тощо. Саме з цими компаніями міжнародні трейдери укладають контракти про закупівлю українського збіжжя, яке продається під російським прапором. Таким чином,**

використовуючи за домовленістю посередників, вказане проросійське підприємство маскує у шахрайській спосіб українське походження викраденого зерна. Збіжжя навмисно завантажують у порту “Кавказ”, який розташований у Керченській протоці, на міжнародно визнаній території Росії у Краснодарському краї, що надає змогу вказувати у митних документах Росію як країну походження зерна [34].

У 2025 році експорт зерна Росією до Африканських країн значно збільшився: до Марокко поставки збільшилися утричі – до 807 тис тонн, в Нігерію – удвічі та складають 866 тис. тонн, до Малі також удвічі з показниками 61 тис. тонн зерна. Таким чином, є усі підстави стверджувати, що окупанти перетворили вкрадене українське зерно на глобальний бізнес, демонструючи цивілізованому світу масштабне зернове мародерство. Кремль прагне утримати лідерство на світових зернових ринках за рахунок зібраного врожаю сільськогосподарських культур на тимчасово окупованих територіях України, що вимагає посилення міжнародно-правових санкцій проти держави-агресора, ініціювання питання перед світовою спільнотою про припинення членства та виключення Росії з ФАО ООН.

З метою відстеження та боротьби з незаконним вивезенням викраденого українського зерна Росією з окупованих регіонів нашої держави, у січня 2025 року за участю України, Великобританії та Литви було укладено Меморандум про запуск системи “Grain Verification Scheme” [35]. На виконання положень цього меморандуму запущено пілотний проект на території порту Клайпеда, який став ключовим хабом для перевірки та підтвердження походження української агропродукції, що надасть змогу ідентифікувати викрадене зерно та запобігти подальшому незаконному його транспортуванню.

Оскільки Стратегія розвитку аграрного експорту мають часові обмеження та розрахована на період до 2026 року, то перед державою постає важливе завдання підготовки оновлення відповідного стратегічного курсу в рамках здійснення державного планування на наступні п’ять років, тобто на період до 2031 року, з урахуванням сучасних загрозливих тенденцій та викликів, які стоять перед вітчизняним АПК, реалістичного сценарію післявоєнного поновлення України. Так, зокрема пунктом 8 Операційного плану заходів з реалізації у 2025-2027 роках Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року передбачається оновлення Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2031 року з метою сприяння підвищенню рівня просування української продукції на світові ринки.

Своєю чергою, цей стратегічний документ має включати три основних напрями: посилення інституційної спроможності держави у сфері підтримки аграрного експорту; створення сприятливого середовища для удосконалення експортної діяльності; визначення передумов задля збільшення обсягів аграрного товарного виробництва в Україні. Важливим аспектом цієї стратегії є визначення переліку заходів щодо післявоєнного відновлення та наближення України до стандартів ЄС, оновлення структури аграрного експорту, сприяння зростанню конкурентоспроможності українських продовольчих товарів, прискорення адаптації до вимог європейських ринків в контексті перспективного набуття членства в ЄС.

Одночасно у сфері відповідальності держави залишається питання щодо схвалення на урядовому рівні Експортної стратегії на період до 2030 року, проект якої був офіційно представлений Міністерством економіки України ще у червні 2025 року [36]. На планових засадах передбачається розробка та реалізація заходів, спрямованих на посилення інституційної спроможності держави у сфері підтримки аграрного експорту,

створення сприятливого середовища для експортної діяльності, збільшення обсягів аграрного товарного виробництва в Україні. З метою координації та сприяння розвитку експорту, у 2021 році навіть була створена державна установа “Офіс з розвитку підприємництва та експорту”, яка відповідно до своїх статутних завдань здійснює підтримку малого і середнього підприємництва, сприяє просуванню експорту товарів, робіт та послуг українських виробників відповідно до програмних документів Кабінету Міністрів України, інших документів державного планування [37].

Очікується, що реалізація сучасної експортної стратегії має забезпечити оновлення структури аграрного експорту, зростання конкурентоспроможності української продукції та давальницької сировини, адаптацію у відповідності до вимог європейських ринків. У фокусі нової стратегії — реалізація політики “Зроблено в Україні”, модернізація інструментів підтримки аграрного експорту, посилення координації та комплексної взаємодії між державою та громадськими інституціями в аграрній сфері з метою створення сприятливих передумов задля розвитку вітчизняного експорту, адже держава має виконувати сервісні функції, забезпечуючи аграрним товаровиробникам й бізнесу суцільну підтримку як всередині країни та і за кордоном.

У цьому контексті заслуговує на увагу позиція Г. Корнієнко про те, що в умовах воєнного стану правовий режим продовольчої безпеки потребує державної підтримки щодо сільськогосподарських товаровиробників, гарантування проведення певних специфічних заходів, таких як розмінування земель сільськогосподарського призначення, активізації міжнародного співробітництва у питаннях логістики аграрної продукції [38, с.186].

Починаючи з 2025 року Україна поглиблює співробітництво з Організацією африканських, карибських та тихоокеанських держав (ОАКПС) [39] з метою розбудови партнерських відносин, розширення географії експорту вітчизняної аграрної продукції, посилення ролі України як гаранта глобальної та регіональної продовольчої безпеки. Також Україна розпочала реалізацію пілотного проекту з метою інституційної розбудови аграрної дипломатії, зокрема щодо запровадження посад аграрних аташе при дипломатичних представництвах та торговельних установах, які захищатимуть інтереси українського аграрного сектору за кордоном. Ця ініціатива має на меті посилити підтримку національного аграрного товарного виробництва на міжнародному рівні, сприятиме просуванню української аграрної продукції на глобальні ринки продовольства, надасть змогу збільшити обсяги її експорту [40]. Таким чином, Україна налагоджує паритетний діалог з міжнародною спільнотою у межах розширення глобального партнерства та ініціативи “Food from Ukraine”, що спрямована на підтримку держав, які на перманентній основі стикаються з продовольчими кризами або дефіцитом продуктів харчування.

Висновки. Україна була та залишається глобальним центром і ключовим гравцем забезпечення світової продовольчої безпеки, міжнародним лідером з постачання продуктів харчування на зовнішні продовольчі ринки. В умовах дії правового режиму воєнного стану з метою стабільного функціонування аграрного сектору України необхідним є запровадження системності, прогнозованості та ефективності під час формування та реалізації стратегічних засад державної політики забезпечення продовольчої безпеки, побудова довіри та паритетної взаємодії між державою, бізнесом та суспільством у цій сфері.

Війна, розв’язана Росією проти України, негативно вплинула на міжнародні продовольчі ринки, логістику та механізми забезпечення продовольчої безпеки, призвела до блокування українських портів, руйнування логістичних ланцюгів,

зростання цін на продовольство та спровокувала ризик голоду в країнах, які є залежними від українського аграрного експорту. Це стало викликом світового масштабу, оскільки порушення свободи торгівлі та використання Росією голоду у якості зброї суперечить основним принципам міжнародного гуманітарного права. Держава-агресор продовжує використовувати продовольство як зброю, намагається максимально блокувати один із важливих основних логістичних шляхів експорту зерна з України, має нести політичну відповідальність за запровадження перешкод, спрямованих на блокування транспортування зерна з України. На цьому фоні вітчизняна аграрна продукція допомагає зменшити ризики голоду і забезпечити доступність продовольства більшості держав Африканського континенту, Карибського басейну та Південно-Східної Азії.

Актуальними завданнями для нашої держави, попри правовий режим воєнного стану, залишається зміцнення позицій України в міжнародному діалозі у питаннях боротьби з голодом, розвиток двостороннього та багатостороннього співробітництва у сфері забезпечення світової продовольчої безпеки. Одночасно потребують уточнення на законодавчому рівні пріоритетні засади державної зовнішньої аграрної політики, визначення переліку заходів, спрямованих на посилення експортної складової АПК, узагальнення концептуальних засад міжнародного співробітництва у сфері забезпечення світової продовольчої безпеки за участю України в контексті необхідності прискорення схвалення на урядовому рівні оновленої редакції Стратегії розвитку аграрного експорту до 2031 року і одночасно Експортної стратегії України на період до 2030 року.

Враховуючи загальний стан забезпечення світової продовольчої безпеки необхідним є розробка комплексу заходів з післявоєнного відновлення вітчизняного АПК, які мають бути спрямовані на розвиток ресурсного потенціалу з метою забезпечення як внутрішніх потреб, так і збільшення обсягів експорту аграрної продукції, вжиття заходів з метою посилення світової продовольчої безпеки у перспективному майбутньому. Водночас, існує нагальна потреба посилення міжнародно-правових санкцій проти держави-агресора, ініціювати перед світовою спільнотою питання щодо прискорення припинення членства Росії у Продовольчій та сільськогосподарській організації (ФАО) ООН.

ПОДЯКИ: Немає

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Немає

Використана література

1. Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 року № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#n25>
2. Стратегія зовнішньополітичної діяльності, затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 448/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>
3. Україна за перше півріччя експортувала продовольства на 11,2 мільярда доларів. URL: <https://agroweek.com/agroekonomika/ukrayina-pershe-pivrichchya-eksportovala-prodovolstva>
4. Баранов С.О. Продовольча безпека як елемент системи національної безпеки. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2024. № 4. С.38-43.
5. Кузмичов О.Д. Стратегія та тактика державної політики у сфері забезпечення продовольчої безпеки. *Нове українське право.* 2024. Вип. №1. С. 145-150.
6. Пащенко О.М. Проблеми правового забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану. *Південноукраїнський Правничий Часопис.* 2022. №1-2. С.283-291.

7. Пустовіт Ю. Продовольча безпека як складова національної безпеки. *Публічне право*. 2023. №3 (51) С. 56-65.
8. Курман Т.І. Актуальні питання правового забезпечення продовольчої безпеки в умовах агроєкоциду. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. №5. С. 293-297.
9. Купчення Л.І. Забезпечення продовольчої безпеки в Україні в умовах воєнного стану: міжнародно-правовий аспект. *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Публічне управління та адміністрування»*. 2024. Випуск 1. С. 52–59. <https://doi.org/10.32782/pdau.pma.2024.1.8>
10. Ольховська А-М. А., Білоусов Є.М. Нормативно-правове забезпечення продовольчої безпеки в умовах правового режиму воєнного стану (постановка проблеми). *Право та інновації*. 2022. № 2 (38). С. 27-34.
11. Харитоновна Т.Є., Григор'єва Х.А. Продовольча безпека в умовах воєнних конфліктів сучасності: правовий досвід іноземних держав. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. №2. С. 287-291.
12. Башинський І.А., Ключевський В.І., Лопушинський І.П. Механізми забезпечення продовольчої безпеки в умовах правового режиму воєнного стану та повоєнної відбудови України. *Суспільство та національні інтереси*. 2025. № 1 (9). С. 315-325.
13. Беган М. Механізми забезпечення продовольчої безпеки на місцевому рівні. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2023. № 4 (87). С. 312-319.
14. Коломійцева Д.М. Проблеми формування і реалізації внутрішньої державної аграрної політики в період дії воєнного стану. *Часопис Київського університету права*. 2022. № 2-4. С. 139-143.
15. Про схвалення Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 588-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D1%80#Text>
16. Про схвалення Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1163-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-%D1%80#Text>
17. Про надання гуманітарної допомоги Федеративній Демократичній Республіці Ефіопія та Федеративній Республіці Сомалі: Указ Президента України від 21 вересня 2022 року №660. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660/2022#Text>
18. Про надання гуманітарної допомоги державам Африки та Азії: Указ Президента України від 14 листопада 2022 року № 771. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/2022#Text>
19. Ініціатива Grain from Ukraine підкреслює глобальну роль України та її партнерів у гарантуванні світової продовольчої безпеки – Президент за підсумками International Summit on Food Security. URL: <https://www.president.gov.ua/news/iniciativa-grain-ukraine-pidkreslyuyue-globalnu-rol-ukrayini-79473>
20. Глушук Є. Гуманітарна ініціатива Президента «Grain from Ukraine»: виклики та перспективи. *Діяльність Президента України в умовах російсько-української війни*. 2023. Випуск 6 (50). С. 38-42.
21. Україна в межах програми Grain from Ukraine відправила борошно до Палестини. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-v-mezhah-programi-grain-ukraine-vidpravila-boroshno-92245>
22. Україна відправляє понад 1,9 мільйона тонн агропродукції до країн Африки. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3947261-ukraina-vidpravlae-ponad-19-miljona-tonn-agroprodukcii-do-krain-afriki-ministr.html>
23. План пріоритетних дій Уряду на 2025 рік, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2025 року № 131-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/131-2025-%D1%80#Text>

24. Україна планує створити зернові хаби в Африці для зміцнення продовольчої безпеки. URL: <https://www.direct-transfer.com.ua/news/ukrayina-planuye-stvoryty-zernovi-khabi>
25. У 2024 році МЗС і Держпродспоживслужба відкрили 16 нових іноземних ринків для експорту української продукції. URL: <https://mfa.gov.ua/news/u-2024-roci-mzs-i-derzhprodspozhivsluzhba-vidkrili-16-novih-inozemnih-rinkiv-dlya-eksportu-ukrayinskoyi-produkciyi>
26. В Західній Африці створять перший український агрохаб. URL: <https://elevatorist.com/novosti/21567-v-zahidniy-afritsi-stvoryat-pershiy-ukrayinskiy-agrohab>
27. Формула миру. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/formula-miru>
28. Комунікаційна стратегія Україна – держави Африки на 2024-2026 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/strategiya-afrika-1.pdf>
29. Україну обрали до Ради Продовольчої програми ООН. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4011413-ukrainu-obrali-do-radi-prodovolchoi-programi-onn.html>
30. Волченко Н.В. Продовольча безпека як соціальне право: міжнародне визнання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 5. С. 294-298.
31. Експорт української агропродукції у березні досяг 2,1 млрд доларів США, - Комітет з питань аграрної та земельної політики. URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/260840.html
32. Агропродукція зайняла 57% у структурі експорту. URL: <https://agroportal.ua/news/ukraina/u-pershomu-pivrichchi-agroprodukcija-zaynyala-57-v-strukturi-eksportu>
33. Катюк О. Проблематика експорту аграрної продукції України в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2025. №72. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5718/5661>
34. Росіяни вивозять крадене українське зерно до Туреччини, Ізраїлю та Лівії. URL: <https://forbes.ua/news/rosiyani-vivozyat-kradene-ukrainske-zerno-do-turechchini-izrailyu-ta-livii-rozsliduvannya-nglmmedia-29032024-20226>
35. UK and Ukraine agree cutting-edge scheme to protect food security. URL: <https://www.gov.uk/government/news/uk-and-ukraine-agree-cutting-edge-scheme-to-protect-food-security>
36. Мінекономіки розповіло, що передбачає нова експортна стратегія України. URL: <https://epravda.com.ua/biznes/minekonomiki-rozpovilo-shcho-peredbachaye-nova-eksportna-strategiya-ukrajini-807324>
37. Уряд ухвалив рішення щодо створення Офісу з розвитку підприємництва та експорту. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-uhvaliv-rishennya-shchodo-stvorenniya-ofisu-z-rozvitku-pidpriyemnictva-ta-eksportu>
38. Корнієнко Г.С. Аграрно-правові складові сучасної продовольчої безпеки в Україні. *Правове забезпечення екологічної та продовольчої безпеки в умовах збройних конфліктів та кліматичних змін: світовий досвід та Україна* : Матеріали міжнародної наук.-практ. конф., присвяченої 75 річниці Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України (м. Київ, 15 листопада 2024 р.). – К.: Видавництво «Наукова Столиця», 2024. – С.185-187
39. Україна та Організація африканських, карибських і тихоокеанських держав поглиблюють співпрацю у сфері продовольчої безпеки. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-orhanizatsiia-afrykanskykh-karybskykh-i-tykhookeanskykh-derzhav-pohlybliuiut-spivpratsiu-u-sferi-prodovolchoi-bezpeky>
40. В Україні створюють посади аграрних аташе при закордонних дипломатичних установах. URL: <https://agreview.com/top/ukrajini-stvoryuyut-posady-agrarnyh-atashe>

Максим Васильович Гребенюк

кандидат юридичних наук, доцент

головний науковий консультант відділу з питань національної безпеки та правопорядку
Дослідницької служби Верховної Ради України

04053, Україна, м. Київ, пров. Несторівський, 4

email: max-felix@ukr.net

Maxim V. Hrebenuk

PhD in Law, Associate Professor

Chief Scientific Consultant, Department of National Security and Law Order, Research
Service of the Verkhovna Rada of Ukraine

4 Nestorivskyi Lane, Kyiv, 04053, Ukraine

email: max-felix@ukr.net

Рекомендоване цитування: Гребенюк М.В. Забезпечення світової продовольчої безпеки за участю України в умовах правового режиму воєнного стану: деякі організаційно-правові аспекти. *Інформація і право*. № 1(56)/2026. 2026. С. 199-213. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2026.1\(56\).357436](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2026.1(56).357436).

Suggested Citation: Hrebenuk M. (2026) Ensuring Global Food Security Under the Legal Regime of Martial Law: Certain Organizational and Legal Aspects. *Information and Law*. 1(56)/2026. 199-213. [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2026.1\(56\).357436](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2026.1(56).357436).

Дата надходження статті до редакції: 02.12.2025 р.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 22.01.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення): 01.04.2026 р.

~~~~~ * * * ~~~~~